

Պ Ա Յ Մ Ա Ն Ք

ՊՈՒԼՎԱՐԻՍ

Տարեկան 12 Ժր.

Վեցամսեայ 6 Ժր.

ԱՐՏԱՍԱՀԱՄԱՆ

Երկու քիւր մեկ ծրարով

Տարեկան 14 Ժր.

Վեցամսեայ 7 Ժր.

ԱՄԵՐԻԿԱ

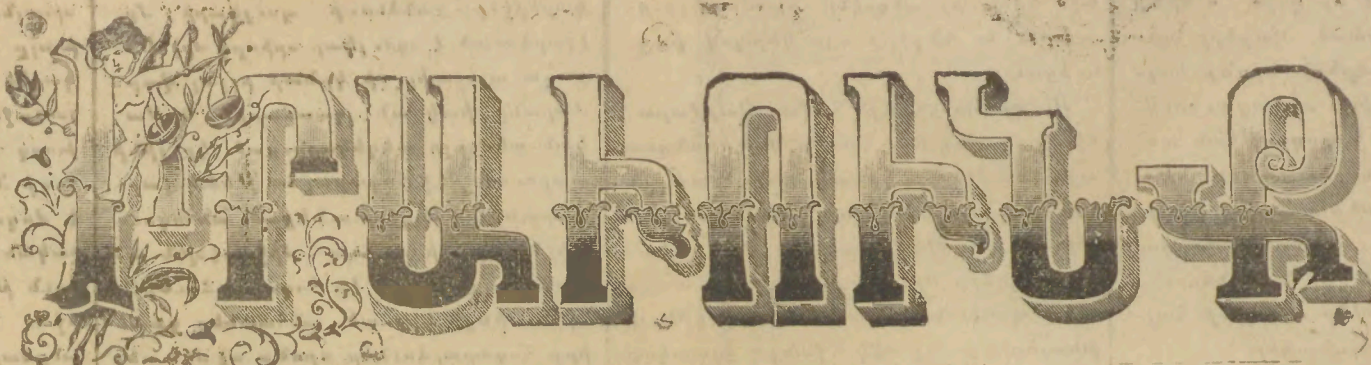
տրեկան 2.60 Տոյ.

Վեցամսեայ 1.50 Տոյ.

ԿԱՆԻՈՒԿ

ԽԱՆՈՒՅՄԱՆ ՏՈՂԸ

20 ՄԵԹ.

Լ Ր Ա Ք Ի Ր

Ա Ջ Ք Ա Յ Ի Ն Ե Ի Ք Ա Ղ Ա Ք Ա Կ Ա Ն

ԿԸ ՀՐԱՏՈՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ՉՈՐԵՔՇԱՐԹԻ ՆԻ ՇԱԲԱԹ

Հ Ա Ս Յ Ի

Redaction du Journal

«Ira vounk»

(Bulgarie) VARNA

Редакция

на ВѢСТНИКЪ

«Иравунк»

ВАРНА

Գրութիւնք կտ չեն տրուիր

ՀԱՄԱՉԱՅՆՈՒԹԻՒՆ

— 0 —

Անգլիոյ և Ռուսիոյ միջև վերջերս պայտացած համաձայնութեան մասին յայտնուած կարծիքները ու տեսութիւնները անմիջապէս բան մը չեն խոստանար թուրքիոյ նկատմամբ կեդրոնական Ասիոյ և Պարսկաստանի մասին որոշ պայմաններ կայացած են երկու հսկաներու միջև. բայց թուրքիոյ համար գրեթէ բան մը չկայ այդ պայմանագրին մէջ. Պարսկաստանի Պարսկաստանի եղբւրք կազմող մասը Անգլիոյ ազդեցութեան շրջանակին մէջ գտնուած է, սակայն թուրքիոյ եղբւրք կազմող մասին համար յառաջիկային վերապահուած է ճորձումներու տուլ. ասով հանգերն Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարարը գրած է Ռուսիոյ անգլիական դեսպանին թէ «Անգլիոյ կառավարութիւնը հիմնաւոր պատճառներ ունի կարծելու. որ այդ խնդիրը բնաւ դժուարութիւն չը պիտի յարուցանէ երկու պետութեանց միջև, երբ այնպիսի դէպքեր ծագին որոնք նոր դիւանաւորութեանց պէտքը առաջ բերեն. այս պարագային ռուս կառավարութիւնը բացարձակօրէն յայտարարած է թէ՛ պարսկային ծոցին մէջ Անգլիոյ մասնաւոր շահեր ունենալը չկրնար դրժել:

Թրքական եզերքներու մասին այս տարտամ խօսքերը միայն ապագային համար բան մը չուսու կուտան մեզ. իսկ ներկայիս իրաց լիծակը պահպանելէ անդին չեն անցնիր. Բայց միևնոյն ատեն տյս անգլո-ռուս համաձայնութիւնը նախաքայլ մը կը համարուի. ապագային մէջ կայանալիք որոշ համաձայնութիւններու, Ֆրանսական թերթերը այս կը նմանցնեն 1904ին անգլո-ֆրանս համաձայնութեան որ հետզհետէ ամրապնդուեցաւ:

Թուրքիոյ մասին Լահէի խաղաղութեան համաժողովը ոչինչ չի վճռել. և Անգլո-Ռուս համաձայնութիւնը զայն ապագային վերապահելէ՛ յետոյ, հայկական խնդիր մը չի կրնար վերաբացուիլ առայժմ. և թուրք կառավարութիւնը իր ձեռքը ազատ պիտի գտնէ ուղածին պէս մեզ հետ վարուելու. կըսէ Արփիար, ու կը յարէ. «Իսկ մենք հայերու պիտի կրնանք օգտուիլ վերապահման այդ ժամանակամիջոցին որ հայահաջկական արտակարգ գործունէութեան համար թիւրքերուն առջեւ լայնարձակ ասպարէզ բաց պիտի թողու նոյն իսկ երբ Սուլթան Համիտ ճողէ. և Անգլիոյ ինք կը պատասխանէ «Ոյ մենք օգտուիլ պիտի չգիտնանք, որոհալաւուկը հզօրապէս պիտի նպաստենք թուրքիոյ հայակործան քաղաքականութիւնը յաջողցնելու. եթէ մեր վերջին տարածքներու տարուան ընթացքը յիշենք»:

Հայ յեղափոխական կուսակցութեանց վերջին տարներէն տարուան գործունէութեան սխալը մենք ալ կընդունինք. բայց փոխառիք և որդեգրելիք ընթացք. նիսի քննչ պիտի ըլլայ արդեօք. այդ ջանք կարող ըմբռնել. եթէ Պ. Արփիար ըսել կուզէ թէ՛ յեղափոխութեանն բոլորովին վազ անցնինք. եւ եթէ մենք Սուլթանին ոտքերը իյնալ կեղծենք. մենք չենք կարծեր որ ատով Սուլթանը յաջողինք խաբել. ոչ ալ պիտի մոռցնէք տալ հայ յեղափոխութեան յիշատակները. Հարիւրաւոր տարիներու նոր ստրկացումով մը իսկ կարող չպիտի ըլլանք թուրքը համոզելու որ հաշտ աչքով մեզ նայի. այլ ընդհակառակը, անիկայ յնելիքը մեզ պիտի ընէ մենք որչափ ալ բըծենք իրեն առջեւ:

Ասկէ զատ դուրիշ հաշտարար կամ փրկարար ճամբայ մը կա՞յ արդեօք. Պ. Արփիարին մտքին մէջ յղացուած. եթէ այո՞, արդեօք չէ՞ կարելի զայն հրապարակ դնել. և որո՞՞նչ այդ մասին. Հայկական Համաժողովի մը

գումարման պէտքը վաղուց մենք ալ հրապարակ դրած ենք. բայց ցաւալի և շատ ցաւալի է ըսել թէ խիստ դժուար կերեւայ մեզ այդ Համաժողովէն յաջող արդիւնք մը ձեռք բերել. համաձայնութիւն մը գոյացնել հակըդդէմ մտքեր ու զաղափարներ ունեցող հայ ներկայացուցիչներու մէջ. Այսու հանգերն կը ժաղթենք որ կարելի ըլլայ այդ ժողովը գումարել և արդիւնաբեր համաձայնութեան մը դալ:

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՎԻՃԱԿԷՆ

ՓԱՌՉՈՂ ՓԱՌՉՈՂԻ Է

Կարս, 27 սեպտ.

Գաղթականութեան հոսանքը վաղուց է արդէն ծայր տուել. անցնում են սահմանը յայտնի և գաղտնի կերպով. Գաղտնի անցնողներին շատերը ձերբակալուում են կամ թիւրք և կամ ռուս սահմանապահ զինուորներից:

Յուլիս ամսում մի խումբ կարսի երիպասարդներ, մոտ 20 հոգի, Կարս գալիս ճանապարհին բռնվում են թիւրք զօրքերից իրանց թիւրք առաջնորդի հետ և բանտարկվում Հասան-Կալէում այժմ դրանց փոխադրել են Կարսի բանտը, որտեղ ինչպէս պատմում են Կարսից եկողները, սաստիկ չարչարում են և նեղում նրանց:

Գալիս են Կարսից, Մուշից, Վանից, Բաղէշից և այլ տեղերից. Գալիս են միայնակ և եթէ կարողանում են, գերդաստանով (վերջինների թիւը շատ քիչ է) Դրանցից շատերը այս կողմերում մի որ և իցէ գործ չը գտնալով թափառում են քաղաքից քաղաք և գիւղից գիւղ ու շատ անգամ մուրալով, մի կերպ պահում են իրանց գոյութիւնը, իսկ այնտեղ, երկրում, իրանց գերդաստանները շատ անգամ սովամահ են լինում:

Թիւրքահայաստանը, բառի բուն նշանակութեամբ, դատարկվում է

հայերից. Չը կարողանալով դիմանալ զուլումի այդ երկրում սովին և դաղանարարոյ ու արիւնարու քրդերի և թուրքերի գործ դրած բռնութեանն և տրուած նեղութիւններին, լոկ իրանց կեանքը ազատելու համար փախչող փախչողի է. Փախչում են գլխաւորապէս այդ մարդիկ, իսկ կանայք, երախտները և ձերերը մնում են անտէր անօգնական, քրդի ու թիւրքի քմահաճոյքին. Սրտաճմլիկ է պատկերը. Կարմիր Սուլթանը հասնում է իր նպատակին — «Հայաստանը առանց հայերի»:

Այս զուլումների գլխաւոր պատճառը, որքան որ գաղանարարոյ և արիւնարու Սուլթանն է, նոյնքան մեղաւոր են մեր ինքզինքներին յեղափոխական անուանող պուռտախօսները՝ որոնք իրանց անտակտ, անհեռաւոր և հայակործան գործունէութեամբ թիւրքահայաստանը ազատելու տեղ նրա դրութիւնը աւելի վատթարացրին և պատճառ դարձան ու դառնում են թիւրքահայաստանը հայերից գաղտարկվելուն:

Պէտք է շուտափոյթ ազգային ընդհ. ժողով գումարել և հայ ազգին այս անտանելի դրութիւնից ազատելու մասին միջոցներ մտածել:

Մշակ 2. Գ.

ՀԱՅՅՈՑԻՉԻՆ ԱՌԹԻԻ

Ռազմիկի մէջ «Կոռուփ» ստորագրութեամբ կեղծիքով ու հայհոյութեամբ լեցուն գրութիւն մը հրատարակուած է ի պատասխան մեր Խաւունքի 60 թիւին մէջ գրածին. Հայհոյիչը իւր ուճէն գատելով Ուսուցչ. Միութեան պատկանող ու Վառնայի ազգային վարժարանին մէջ պաշտօնավարող դոնհիկ մարդուկ մըն է. ով գիտէ ինչ սեւ հոգիով ու պախաբակելի անցեալով ծագիկ մը որ չէ համարձակած իւր բարբառանքները բռն իսկ իւր ստորագրութեամբ հրատարակել. Կոռուփը կը նմանի վատասիրտ վախկոտ վիտաւորուածի մը, որ իւր լալահառաջ հայհոյանքները կը լսեցնէ ապաստանած տեղէն առանց իւր անշահ անձը ցուցնելու. Հետաքրքիր չենք ճանչնա

լու աշխարհի արարած մը. որովհետեւ մենք անձին հետ չէ որ գործ ունինք այլ անոր արտայայտած մտքերը պիտի վերլուծենք, մտքեր, որոնք երկ-քորգական կրթութիւն անող սուտը չի մը իմացական կարողութեան աս-տիճանաշարքը կը ներկայացնեն. Այս ալ յայտնենք որ մեր խօսքերը ուղ-ղուած են քիչ շատ հասկցող մարդոց եւ ոչ թէ կոռուի եւ իր նմաններուն, ապա թէ ոչ չէր արժեք աղբիւրի հայ-հոյութեան մը պատասխանել:

Մեր նախկին Տնօրէնին հետ հա-մամիտ ու անտրտունը պաշտօնավա-րութեան ծառայութիւն մը համար ունի է ուղղակի Տնօրէնին անձնու-րութեան կողմից կամ չգիտեմ ծառա-յութեան սահմանը եւ կամ կուզէ մեզ վերաբերել կարծել մեր գգայութեան: Բնականորէ թերեւո՛ւն զայլելով Մասնաւորութեան է երբ պաշտօնային մը արուած ու հոգաբարձութեան վաւե-րացուած կանոնադրի մը եւ ծրագրի մը համեմատ կը նմանայ իր պաշտօնին մէջ, եւ ու եւ ինչ գիտողութեան պատ-ճառ չը տար. ծառայութիւն է երբ մէկը գաղափարակցի ու գործակից իրմէ բարձր պաշտօնային ու անոր հետ կը կուսի բոլոր ստույգեանց ու լարուած մեքենայութեանց զէնք ինչ կար ծառայի մը համար աւելի զիւ-րին թողուլ իր տէրը իրեն անկման մէջ եւ ուրիշին ծառայել յաջող պայ-պայմաններու մէջ: Կոռուի իր օտ-կամիտ մէկը չէր կրնար ըմբռնել այս-պիսի բարձր գաղափարակցութեան մը. որ նշանաբան ունէր բոլոր հոգիով ու կարողութեանով աշխատել վարձարա-նին բարելաւման համար, զինով զայն չեղող, եւ ազգայնական հողի վրայ: Եւ մենք յաջողեցանք այդ շատ յայտ-նի ու իրական է: Այս յաջողութեան էր որ նախանձր ու բարկութեանը գր-գռեց բոլոր կուսակցականներուն, բո-լոր ապիրատ տարբերուն, անպէտք քննախնդիրներուն, որոնք ոչ մէկ մի-ջոց խնայեցին քանիչու գործը, հա-նելով պաշտօնէութեան զէնք ամեն տե-սակ գրաբարութիւններ. ներքին ու արտաքին հրէշային խրտուիւկներ, անորակելի սուտեր ու անխմանալի հայհոյութիւններ, Հակառակ այս բո-լորին վարձարանը կը յառաջանար մին չեւ որ հասաւ ճակատագրական ժամը, որը արդիւնք էր հոգաբարձութեան կազմալուծուած վիճակին: Վարձարանը բաց մնաց այն օրը անոր համար որ հոգաբարձութեանը չէր հրաժարած զայն զոցել եւ ըստ սովորութեան ուղարկ-ուած բոխան չէր հասած տնօրէնու-թեան Մագեցաւ: Կրթական Տեսիլ եւ

տնօրէնի միջադէպը որոնք արդիւնքը այն եղաւ որ տնօրէնը հրաժարեցուց-ուեցաւ եւ խնդիրը այս կերպով փակ-ուեցաւ:

Ու կը հարցնենք հիմա, վարձարա-նին յառաջացման համար մեր կողմից աշխատութիւնը կրնայ ծառայութիւն համարուիլ տնօրէնի անձնուրու-թեան: Լաւ թող հասկնան մեր հակա-ռակորդները որ մենք այս երեք տար-ուան պաշտօնավարութեան միջոցին չի խնայեցինք ոչ մէկ փանք օգտակար գաղափար վարձարանին մէջ. այո՛, մենք ծառայեցինք ծառայեցինք մեր հաստատման ծառայութեան ու մեր բոլոր ե-ռանգով ոչ թէ տնօրէնին այլ կրթա-կան գործին, որուն նուիրուած ենք հինգ տարեկան ի վեր: Ու ասոր հա-մար հանդարտ է մեր խիղճը խաղաղ է մեր հոգին, տեսանք ու գոհացինք մեր քրտինքին արդիւնքը:

Երկար գրեցինք այս կէտին վրայ, բայց ինչ ըրած. անազնիւ հակառա-կորդները կաշխատին մեզ ծառայի մը եւ ոճրագործի մը գերը տալ, որը այն-չափ հեռու է մեր գործունէու-թեան եղանակէն ու զգալու միջոցին:

Նախարարութեան կողմէն վարձա-րանի փակման հրամանը նոր դէպք մը եղաւ կողմիցներուն ձեռքը, որոնք փակ-ման պատճառը ծառայութեան միջոցին վե-րագրեցին, այս խնդիրը փակուած պի-տի ըլլար արդէն քանի որ տնօրէնը նիւթակէս եւ բարձրագէտ տուեց եւ սպասուածէն աւելի գոհացում տուե-ցաւ: Կրթական Տեսչին շնորհակալութեան հրապարակութեան մը սկսաւ: Սօփիա յէն վերադարձած պատգամաւորները լոյս սփռեցին այս խնդրին վրայ որը չենք գիտեր թէ ինչ նպատակաւ հրա-պարակ չի հանուի: Ահա ինչ պատ-ճառ ցոյց տուած է վարձարանի փակ-ման համար: Անցեալ տարի պուլկ-ր օրերով մը Պուլկարեանը կը դատաւո-սէր, այս տարի նոյն օրերովը դուրս թողուած է յայտարարելով անոնց որ Պուլկարեանը համար հայ դատաւոր վարձուած է: Օրերովը, որ բոլոր պայ-տօնակիցներուս պէս հրաժարման գեր չէր ստացած, կ'արձեւել թէ պաշտօն պիտի ունենայ, ձեռքերը ծալլած նստած էր: Վերջին պատճառն անպաշտօն միայով կրթական տեսչին զիմած է այս մա-սին հարկ եղածը կարգադրելու: Այս դէպքը կրթական Տեսչի տեղեկացու-ցած է նախարարութեան: Նախարա-րութեանը այս մասին խօսելով հոգա-բարձութեան ըսած է, թէ ամենք մեր բարձր վարձ սեաններուն մէջ հայ պաշ-տօնային եւ պուլկարի խտրութիւն չենք գնել, ինչու այսպէս վարուած են

հայերը, եւ պահանջուած է որ Պուլ-կարեանը յաճախուի պուլկարի մը: (Լարճուած է պուլկար օրերով մը): Ան-չուշտ այսպիսի չի կրնար ըլլալ վար-ժարանի փակման պատճառը: Կրթա-կան տեսչի տեղեկացուցած էր ինչի տարուան մէջ հոգաբարձութեան վար-ժարանին հանդէպ ունեցած անհոգու-թիւնը, քանի որ այդ միջադէպին ա-ռաջ քայլառուած էր հոգաբարձութե-անը ու ինքը ցրուած անհատներ գտա-ւ իրը հոգաբարձութեան որոնք ոչ մէկ տե-ղեկութիւն ունէին իրարմէ եւ անցած դարձած էին կրթական տեսչի տեղե-կացուցած կը ինչի նաեւ այն բոլոր խրտուիւկները, որոնք կը յարեցուէին վարձարանին շուրջը անոր քայլա-ման պատճառ գաղափար համար, տե-ղեկացուցած էր ինչի նաեւ կարգ մը գաւառականներու բերանացի եւ գրաւո-րած գիտելիքներուն համար, զիմած են որոնք կը յիշեցնէին կրթական Տեսչին պաշտօնէութեան պուլկարա-կան օրէնքին չի համապատասխանելը: Հակառակորդներուն կողմէն յարեց-ուած այս բոլոր խնդիրները նկատի չառնուելով բոլոր մեղքը կը բեցուի Տնօրէնին վրայ, որուն միջադէպին խօսքն անգամ չէ եղած նախակարո-թեան եւ պատգամաւորութեան միջոց: Այս տեղեկութիւնները քաղեցինք բարեկամէ մը, որը մասնաւորապէս հարկ եղած տղը զիմած է պատգամա-ւորութեան արդիւնքը հասկնալու հա-մար եւ այդ բարեկամին թոյլտու-թեամբ է որ հրատարակեցինք Օրեր-գին խնդիրը, իսկ միւս յայտնութիւն-ները մեր են, Հոգաբարձութեան մէկն է որ ըսած է թէ Տնօրէնի միջադէպը վարձարանի փակման առթիւ ամենե-ւին նկատի չէ առնուած նախարար-ութեան կողմէ:

Ուրեմն Կոռուի գաղափարներ է վարձարանի փակման պատճառը վե-րագրելով Տնօրէնի մը, որ արեւն չեւ, փազանց տուեած էր: Բայց կրնա՞ր զիմանալ պապանցման երբ առթիւ կը ներկայանար անպատճառ ալ գրգռու-հաղաբարձ մտքերը:

Դալով աշակերտներու թիւին, մենք չենք խեղաթիւրած զիմամբ կամ չա-րամտութեամբ. յօդուածը գրուած պա-հուն հազիւ 150 հատ էր, ինչպէս կըս-ուի հետզհետէ աւելցած եւ 230ի հա-սած է, անցեալ տարուան թիւին հա-մար 250 ըսած էինք միջոցով ստու-գեցինք որ 280 է եղեր. այս տար-ուան մանկապարտէզին համար իր-կանէն աւելի ըսուած էր սխալ տե-ղեկութեան մը վրայ միջոցաւ աւելի պակաս է, ինչպէս կը տեսնուի մաս-

նաւոր գիտելիքներով չէ որ թիւը սխալներ եղած են, քանի որ այդ խալը երկու կողմէն ալ է: Կոռուի կարծէ թէ 220 աշակերտ ունենալը յառաջիկային թիւն է: Խնդիր է թէ խորդ տարուան 280 աշակերտէն, քանի որ մնացած են վարձարանին մէջ: Եւ ժողովրդին վստահութիւնը ու աշ-խատի խմբին վրայ երբ աշակերտ-րուն թիւը փոխանակ բարձրանա-րեցած է: Խալվիրային մէջ չէ, անցեալ տարուայ 280 աշակերտին մէ-ջ 150 ցուցուեցաւ. չը յիշուի իր-բաները:

Կրտսի թէ վարպետ տուտուի վր-ժարանը ապաստանած ենք. այս աշ-խարհութիւնը, նոյն վարձարանին մա-ր, ինչ անցեալ տարի ըլլալը կը նա-րա՞ր ճիշդ ըլլալ, որովհետեւ անցեալ տարի աշխատ տուտուի պաշտօն վարէին Միտեմիան վարձու հիւներ, իսկ իսկական տուտուէ մը չեն տա-րեր իր իրենց բարեկրթութեամբ, գաւառականութեան եղանակով, եւ իրենց խօսքով ու ձեւերով որոնք աշ-խարհին չորհրդի, փոխադրուած ազգային վարձարանը, քիչ մը այն վարպետ տուտուի զեր կատարելու Ո՞վ հասկնալ թէ տուտուները ու որ պատճառն այնտեղն է որ վարպե-տուտուի վարձարանի կը վերաճել: Կը վայելէ՞ր Կոռուի որ մեզ հայհոյա-տանք մասնաւոր վարձարանի մը, անազնիւ խօսքեր նետելու: Այս վար-պետը չէ՞ր, ուր կուգուէր տեղաւ որդի-նք բացը մնացած տուտու, մըն, այս վարձարանը չէ՞ր դարձնալ որ տուտու անցեալ տարի անգործ տու-տուներուն... Ի՞նչ ալ ապելայիտ է Ձի՞ւ ալ մասնաւոր որ կրնայ ժամա-գալ որ Միտեմիան տուտուները նոյնիսկ ինքը Կոռուի ճոն չուշտ չեն:

Կոռուի աշխատ կը ձեւապիւծ թէ վարձարանին մէջ ապաստանած ենք ոչ պաշտօն կոչուած ենք մասնա-գասեբու համար եւ իմեծ ցաւ հակա-ռակորդներուն ոչ թէ մէկ այլ երկու մասնաւոր վարձարաններու այցելու ուսուցիչ ենք:

ՄԱՐԳԱՐԻՍ (Շարունակելի)

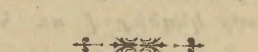
ՄԱՍՆԱՌԻ ԴԱՍԵՐ

Տ Հմայեակ Խուչպուլեան կ'փափաքի մասնաւոր դասեր բա-նալ իրենց հայերէնի եւ ֆրանսի-րենի: Փափաքողները ուղղակի իրեն գիմելու են:

Ա. ԵՐՏԱՆԵԱՆ

107

ԱՒԱԶԱԿԱՊԵՏՐ

ՄԱՍՆ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

ԱՒԱԶԱԿԱՊԵՏՐ

(Շար. նախորդ թիւէն)

— Ա՛, օրժա՛ղ, Մահմուտ աղա՛, ա-նարկեց Աւագակապետը ժպտելով: Կրո-նական ըսածը քիչ մը ծակոյզը կրլլալ, պէտք է որ առաջուց գիտնամ իմ բա-ժինս... Եթէ ո՛ր խոտուում չեմ կա-տարեր... կամ թէ Թահիր փաշային կ'երթամ ու անոր կը յայտնեմ:

— Աղէ՛կ, քիտուն ոսկի չը բաւե՛ր:

ընդհատեց Մահմուտ աղա՛:

— Ի՞նչ... քիտուն ոսկի...:

— Հա՛պա:

— Ամենեւ ի՛ն. ես աստիկ ֆուր-սանգ մը ո՞ր կրնամ գտնել... Բարձ-րացուցէ՛ք նայիմ:

— Հայտն' եօթնասուն եւ հինգ...:

— Ո՛չ:

— Հարի՛ւրը...:

— Չեմ յնդուներ:

— Հարիւր յիսուներ...:

— Վե՛ր, վե՛ր:

— Երկու հարիւրը... դեռ կուգէ՞ք:

— Ինչո՞ւ երկու հարիւրը... ճշմար-տութիւնը՝ կէսն է, Մահմուտ աղա՛:

Ես կէսը չառած՝ քոյլ մը չեմ նետե-ր սրկէց զորոս:

— Ե՛յ... սոմ' տ: չք բարա ճանը պիւր քէշիլ լիւշէն, հա՛:

— Հա՛, կա՛ւ... ո՞ր կրնակտնել որ զրամի իր հոգիէն աւելի չը սիրեր:

Այս խօսքերէն ետքը՝ գիշերուան

ժամը գրեթէ երկու քնացած էր, երբ Աւագակապետը՝ Մահմուտ աղային օւ-տաներկու հոգիէ բաղկացած ոտա-կաններու ջոկատի մը հետ՝ Կիւսենց գեղին վերեւ բարձրացած քարեմէ մէջ կ'երթար... Անկից անցաւ Արճակու-կիւրճը:

Գիշերը պարզ էր ու՝ լուսնակա-յով մը լուսաւորուած էին լեռները:

— Կը տեսնե՞ք զիմացի ժեռ ապա-ռամը... հարկոնց՝ Աւագակապետը Մահմուտ աղային որ յոգնութեան կը հեւար,

— Այո՛... միմիկեց Մահմուտ աղա՛:

— Իշուէ այդ է Խան Ճիւտի ա-պաստանարանը:

— Ո՛հ, դե՛ռ շատ ճամայ ունինք, Գէշիլ, ի՞նչ է՝ կըսէք, առարկեց Մահ-մուտ աղա՛:

— Շատ ըսածը՝ քառորդի մը չափ հաղիւ կայ:

Ու այսպէս խօսակցելով ապառա-

ժին մօտեցան Մահմուտ աղա հարեւ-քայլ հեռաւորութեամբ տեղ մը կեցա-իսկ Աւագակապետը յառաջացաւ դէպ-խուսը:

Կէս ժամի մը չափ խոր լուսնի տրեց, այնպէ՛ս որ Մահմուտ աղ-պարծեց թէ քահանան իր դերը վստա-րելու զբաղած էր:

Բայց ահա սուրցի մը ձայնը առէն արձագանգուեցաւ ու ալդ տա-րորինակ նշանին ետեւէն ուսնաւոյ ներ ու աղմուկներ բարձրացաւ:

— Տեղերիդ կեցէ՛ք, գոչեց ձայ-մը. եթէ չարժու մը ընէք զլուսնի կիսնայ...:

Մահմուտ աղա վախէն կեցած տե-ղը քամուեցաւ. իսկ ուտիկաները փնկուեցան քովը:

— Վար զրէ՛ք զէնքերիդ կրկն-մութիւն մէջէն բարձրացող ձայնը:

Մահմուտ աղա վտր զնեւ տուտ-ուտիկաներու հրացանները:

կիններէն ունիւք զգածուելով իրենց օղերն ու ապարանջանները նուիրելու են շերտեւանգարար նորակառոյց եկեղեցին 8 սիններու վրայ զմեթաւոր ու գեղեցիկ շէնք մը պիտի ըլլայ:

— Պուրկաղի եկեղեցւոյն մէջ պաշտօնավարող Տէր Ստեփան քահանան մեկնած ըլլալով այդ քաղաքէն թաղ խորհուրդին գիւմուսին վրայ հրաման ստացաւ Պատրիարքարանէն Պուրկաղ վերադառնալու:

— Վանայ առաջ տեղապահ Տ. Ներսէս վրդ. Խապանի իր հիւանդութիւնը պատճառ ցոյց տալով կրկին հրաժարականը զրկած է Պատրիարքարան:

— Մշեցիք ալ Առաջնորդի անհրաժեշտ պէտք ունենալով խնդրած են պատրիարքարանէն որ Տէր Զատեն վրդ. Մուշ մեկնումը փախցուի:

— Վանայի առժամեայ թաղ խորհուրդին պաշտօնը վաւերացնող պատրիարքական կանգակը զրկուած է Տէր Մարտիրոս հօր:

— Կրօն. ժողովը վերստին քննելով Պուրկաղի Տէր Խաչատուր քահ. Մակեդոնի խնդիրը, կարգապահի և կարգաւորի հաշակեց զանի:

Ի Խ Թ Ա Ր

Պաշտօնի պիտի մուգատեմ իրենց ստիճակէ՝ էլան հօտէմէյէն ապօնէրիկի պօրձարընը պիտի միջ զէ կեօնտէրմէյէրինի ընծա իթմիշ իտիք Պաղըւորը կէօնտէ տիւէր:

Սէնէնի օնունը տընտա պուլընտըրը հայտէ՝ զէ կաղէթա պէտէլի ալել ումում բէշին էօտէնի իրեն՝ շիմաիյէ գատար պաղըւորըն հօտէմէյէրինէ թէնսիւթի պիւթ թէնսիւթ կէօնտէրմէյէրինի ընծա էյլէրիզ:

ՀԱՎԱՏՈՒՄ

ԹԻԻՐԻԻՍԻ

Էլչիւէր Մակեդոնիանըն աւտիյէ իսլանաթը մէսէյէրի իշիւն թօրլանուպ է սահաթ միւզէթէրէ իթմիշէր. եաղընտա պիւթ մէճիւս տահա խտէճէրլէր:

— Կրիտ տատարնտա էվրօրալը ասքէրլէրին եէրինի թութմաղ իշիւն Եունան ասքէրլէրի մահաթը կէօնտէրիւթի տիւրլէր:

Պապը Ալի Բուստաթէրլէր եէրլի միւթիւնալարա ֆէնալըգ եաթար զօղուր իշիւ պիւթ նօթա իշիւ կրիտտէրի միւթիւնալարը հաւի տէվէթլէրին հիմայէսիւնէ ինալէ իթմի:

— Եունան զէ սըրպ հիւթիւմէթլէրի Պապը Ալիյէ զէ տէվէթլէրէ շիքեպլէթ իթմիշէր պուլկար շէթալարընա գարշի:

— Ա. Վեսթիկիւն ալտըրը մալիւմա պիւնաէն, Օսմանլի թապասը օլան էլմէնիլէրին իթիւթ սինօրընա կէօնտէր մէմնա օլտըրը հայտէ, պիւթ թաղըմ էրմէնիլէր իթիւթ գրաւուպլար իշիւ վաթմալարընա կիթմէր իշիւն սինօրտան կիլլի կէշէր իքէն՝ թիւթ ասքէրլէրինտէն թութուլմալար ասքէրլէր իթիւթ րահպէրի զէ պիւթ չօղ էրմէնիլէրի գաթի իթմիշլէր: Ալիլէր էրմէնի գաշուպ գուրթուլմալար:

— Աճէմ-թիւթ սինօր միւնադասը հալլ իթմէր իշիւն իրան տէվէթլէրին թային օլլէնան գօմիսին ալտար Մուսթէշան էս-Սուլթան էլան թէնսիւթտան եօլա չըգմալը տըր: Պազմ եաղընտա Մարիօլմալար կիւտէճէկի մէմալ օլլէրիլ:

Թիւթ ասքէրլէրին աճէմ թօրաղընտա հարէթէթի թէսքին օլտըրը Սթանպօլտան պիւթիւթիլ:

— Սամօս առաւորնա բրէնիւնվանը իշիւ կէօնտէրիւթիլ օլան Եօրկիւտիս էֆ. իտարէյէ տալիւր զէ սալիւր գարարլար զէ մէմալարըն թայինի քէնտի թաթիւրի իշիւ իծրա իտիւթիսին իտաա իթմիշ օլտըրը սէպէպլէ՝ մէպուլար զէ մէճիւս իտարէ ալալարը բրէնիւն գօմաղը իշիւ միւնաէպաթլա ընը պաթ իթմիւթիլ:

— Սթանպօլտաթի Եունան գօնսօլտահէսինին գալմաթ թիւթ բօլիսիսընտան խըրալանտը զէ հապս իտիւթի Եունան էլչիսի պու վազատան տօլսյ բօրթէթ իթմի:

— Օլտէնպուրկ բրէնիւս Ալէքսանտր սըլըն օիւնտէ Սթանպօլա եէթիլ:

— Բուս բաթիւր հանէսինին սինթը՝ Տրաւա, Կրէպիւնա զէ Մանասլըր մէթօրօլիտէրինին թէթար մէմալիլէթլէրինէ թային օլլէնալարը իշիւն՝ միւզէթէրլէր տէ պուլընտըրը էսնաաէ, Երլաղտան Սուլթանըն սէրթիս թիպի թահսին բաշա թարաթին տան բաթիւր սէրալա չաղրիլտը: Մէմուլ օլլէնիլթի թահսին բաշա մէղթիւր մէսէյէ իշիւն Սուլթանըն պաթիւն բէտ ի ճէվապ իտէճէկիւն անլալմալը օլտուն:

— Զաթէն աղ օլլէնան Տրաւա մէթօրօլիտի Ս. Խիսիլթօթմա Պաքս վիլայէթի տալիլիտէրէնտի քէնտի քէնտի կիթմէր իշիւն Սթանպօլա եէթիլիլ:

— Քալիպօլ զէ Անտան նամ իքի խաթիլէրին ինպարը իւզէրինէ թութուլմալ օլան Պրօտի

քէնտիւնէն 30 պուլկարլարըն մահաքէմէսի մահքէմէի ֆէվզէլաթտէտ րուլէթ օլտունտա: Մըլիթար զէ մէթէպ հօմաթ էօլիւմէ մահքիւմ օլտունտա: 2 քէօլիւ 5 սէնէ զէ 5 քիշի (պիւթ իտապալիցա) 3 սէնէ մահպուսիլէթ մահքիւմ օլտունտա, զէ տիկէրլէրի պէրաաթ իթմիլէր:

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Բուսիանըն պաղը գըրըմլարընտա գօլէրա խաթալըրը պաշ կէօնտէրիլ օլտըրը սէպէպլէ պուլկար սըհհիյէ միւթիւթիլէթի Բուսիստան կէլէն հայվանաթըն զէ պուլկարա տալիւր մահալար թըն Պուլկարիալա իտիւթըն մէնն իթմի:

— Պուլկար բօթա զէ թէլէկըսի միւթիւթիլէթի Մ. Ամբրիկանըն բօթա իտարէսի իշիւ պիւթ մուգալէլէ թանդիլի իշիւն մուխապէրէլէ կիւթիլիլ օլտըրը զէ պու մուգալէլէնին պաշլըմաթը իթի մէմալիւր պէյիլինտէ տօղլուտան տօղլու «մանտա լուսթ» մուպատէլէսի խաթալը օլաճաղը Էֆուրիէ տը Սօֆիա եաղիլթի: Եուն հայտէ եաղընտա Ամբրիկալա բարա Եօլլամալ զէ կէթիւթմէթ իշիւն պէօրիկ սուհալէթիմիլ օլաճաղ տըր:

— Կէլէն չարշումպա կիւնիւ վարպօթ պալգանընտա եանկըն զուհուր իթմիլ, նասըլաթէշալտըրը անլալըմալըն տըր:

— Նիւ Եօրթա պիւթ պուլկար քիլիսէսի եաղըմաղտա տըր: Ամբրիկալա իլթ տէֆա պուլկար քիլիսէսի եաղըլիլթ:

— Հարպիյէ նաղըրը իւշ զապիթլէրտէն միւթէպ պիւթ գօմիսին թէշիլ իթմի. իշպու գօմիսին ալըն պիւթ թիւթ գօմիսին իշի մուխաթէլէ կիւթիլէթ, չօղ տէֆալար միւնալալա սէպէպ օլան սինօր թայինի մէսէլէսինի հալլ իտէճէթ տիւթ:

— Սօֆիա տա գաթապլար զէ էթմէթիլէր շիքէթ թէշիլ իթմիշ օլտարա, ֆիաթլարը արթրմը օլտըրընտան պէլէտիլէ անլէրէ ընգապէթ իթմէթ իշիւն պիւթ գաշ ֆըրըն զէ գաթապլալէրիւթը թէնսիսինի գաթալալալարը զէ պու մապօէտ իշիւն 70,000 ֆր. սէրմայէ թալիս իթմիշ տիւթ:

— Պուլկարիանըն Զըրապթ Պանգաթը պու սէնէ գըրաղըրը տան զարաթիտէ օլան չիֆթիլէրէ էօթիւն բարա եէրինէ թուսմ վէրիլթի: Մէղթիւր պանգա 2 միլիոն քիլոկրամ պուլտալալարըն ալըր զէ Սիլիլթիլ Օրէլսուլ, Լօմ, Բուսիլ զէ սալիլ գալապալարըն ֆաղիլ չիֆթիլէրէ թօլու իշիւն աաղըլմըն տըր: Քէլա մէղթիւր պանգանըն շիւպէլէրի պիւթ թարաֆտան

պուլտալ սաթըն ալարաղ, քէօլիլէրէ ալընան ֆիլաթլար թաղըրիլթ:

Պուլկար հիւթիւմէթիւն չալանը թահսին հարէթէթիւն թիւթ հիլթիւմէթի իպրէթալը մը:

ԾԱԽՈՒ ԳԻՐԳԵՐ

ԾԱԽՈՒՄՍ Ա. հատը (162 էջ) 1 ֆր.
 » Բ. » (433 էջ) 2 ֆր.
 ՆՈՐ ՆԻՊՈՒՐԱՆ կամ ՄԻՄՈՒՆԱՆ ԶԱՅԱԿԱՆ Երկրորդ անգամ տպագրուած է Զոխացած. Դին 1 ֆր.
 ՆԵՏԱ կը պատկերացնէ Պուլկար ներս նիստ ու կաղը ու թուրքիլ կրած ստապանքը անոնց ազատութենէն առաջ. Դին 50 սանգիմ
 ԶԱՅԻՆԻՔԻ ՊԱՆԿՈՒ Պատկեր մը Տաճկաստանի իրական կեանքէն: Զեղչալ զին 1 ֆր.
 Այս գրքերը ստանալու համար դիմել ԱՌՈՒՆ «Իրաւունք» ի խմբագրութեան

ԹԻԻՃԱՐԻՅԷ

ԶԱԽԻՐԷ			
ՊԱՆԿԱՆ	100 քիւ.	20.50-22.	
Արապա	57-62 լիպ.	14.40-17.00	
ԱՐԲԱ			
Վազն	100 քիւ.	15. -16.	
Արապա	45-52 լիպ.	9.60-10.20	
ԵՆԻԼԻՆ արապա	33-36 լիպ.	6.40-6.80	
»	100 քիւ.	14.50-15.	
ԶԱՎՏԱՐ արապա	52-57 լիպ.	12.60-13.	
ՅԱՍՈՒԼԵԱ	100 քիւ.	18. -18.50	
ՏԱՐԲ արապա		8. -8.50	
ԲՈՂՈՂ արապա	55-60 լիպ.	8.60-9.20	
ՄԻՍԻՐ		9. 11.	
Կիւնտ վազն	20-25 զէ	120-200	
արապա կէլմէթալ.	վազն մուսնէ.		
լէսի նարթիւն	20 ֆր.	արապա մուսնէ	
ամլէսի թէգա	նարթիւն 20.		
ՊԱՎԱԼԻՅԷ			
Վարնա բիսպալընտա պաղգալի մալլէրին պու կէլմէթ ֆիլաթլար թիւթ:			
ԳԱՂԷ		1.95-2.2	
ՇԷՔԷՐ Նէմցէ		90.	
ՇԷՔԷՐ քէմէլ	սանտըգ	44.50	
ԲԻՐԻՆՃ ձէնօլա չուվալը		45.50	
»	Ֆիլպէ	44.	
»	Ինկիլիլ	35.	
Բիգօ	»	49.	
ԼԱՂ Սանտըր		10.80	
ԶԷՅԻՆ Եաղը քիւ		1.25-1.35	
ԳՈՒՐՈՒ Իւզիւմ		80.	
Եունալթա	100 ստէթի	6-60	

ԻՇ ԱՐԱՅԱՆԼԱՐԱ

Գուրա-Բուսար գաղաթընտա թուրք ճըլար քէօլիւնաէ միւթէվէֆա թաղէնտա Պողոսեանըն մալիաֆաթիւրա զէ պաղալիլէթի քանը զէ տէրունինաւթի 10,000 ֆրանգա եաղըն զըլմէթ. ալ օլան մալլէր սաթըլմաթ տըր: Թալիպիւսինէ եաղըն զմալլէրի սաթըլալ, սիւթեանը քիւթ իշիւ տալիլ վէրիլէ պիլէթէթ տիւթ:
 Մէղթիւր տիւթան ընթ իշիւ զէ միւթէթիւթ եէրիտէ օլտըրընտան հալը պիւթ իշիւ արղաթէշ օլտունտա պու ֆըրաթտան իթիլթաթ իտէպիլիլթի:
 Եուն աաթէս միւթաճաթ օլտունտալ Մատա Մանիկ թ. Պողոսեան օղըլա Գուրա Բուսար Սէլ թուրքըլալ